

Asia: VN/13193/2025

Lausuntopyyntö: luonnos valtioneuvoston asetukseksi vesihuollosta

Lausunnonantajan lausunto

1 § Soveltamisala

Omakotiliitto pitää hyvänä, että asetus tuo läpinäkyvyyttä ja selkeyttä vesihuoltolaitosten toimintaa. Kannatamme tiedon saatavuuden ja vertailtavuuden parantamista, esimerkiksi veden kulutuksen ja hintojen raportoinnin osalta. Kotitalouksia kiinnostaa vesihuollon kohtuullisten kustannusten lisäksi toimitusvarmuus, varautuminen sekä pitkäjänteinen omaisuudenhallinta, joka tuo palveluun turvaa ja jatkuvuutta.

Asetuksesta ei suoraan käy ilmi vaikuttaako se pientalo- ja vapaa-ajanasumiseen liittyviin erityispiirteisiin, kuten satunnaisempaan veden käyttöön tai siihen, että kotitaloudessa olisi oma vesilähde, kuten oma kaivo. Omakotiliitto ehdottaa asetukseen myös nämä huomioitavaksi. Lisäksi pientalojen osalta voi nousta huoleksi tulevien liittymis- ja perusmaksujen mallit. Omakotiliitto pitää tärkeänä huolehtia, että maksut ovat kohtuullisia kotitalouksille. Huolta voi myös aiheuttaa mahdolliseen liittymiseen liittyvien lisävelvoitteiden tuomat kustannusten nousupaineet, jotka voisivat siirtyä asiakkaille. Vesi on välttämätön perustarve, tarjolla on oltava riittävästi puhdasta vettä, ja sen hinta on oltava kohtuullinen.

2 § Kunnan vesihuoltosuunnitelman sisältö

Omakotiliitto pitää hyvänä, että esitetään mitä vesihuoltosuunnitelma sisältää. Ehdotamme, että suunnitelmaan lisättäisiin kohta, jossa pientaloasumiseen liittyen nostetaan erityisesti haja-asutusalueita sekä vapaa-ajan asukkaiden näkökulmat. Vaihtoehtona lisäksi esimerkiksi kohta "Kuvaus vesihuollon järjestämisestä haja-asutusalueilla ja vapaa-ajan asutuksessa".

3 § Omaisuudenhallintasuunnitelman sisältö ja ajan tasalla pitäminen

Omakotiliitto pitää hyvänä suunnitelman laatimista ja päivittämistä säännöllisesti. Pitkän aikavälin investointisuunnitelmista on tärkeä viestiä asiakkaille. Samalla tulee huolehtia, että maksut eivät lähde nousuun, mikä voisi aiheuttaa kotitaloudelle kohtuuttoman tilanteen. Omakotiliitto esittää,

että suunnitelmassa tehtäisiin vaikutusarviointia eri asiakasryhmille, kuten pientalo- ja vapaa-ajan asukkaille ottaen huomioon investoinnit ja maksujen kehitys.

4 § Varautumissuunnitelman sisältö

Omakotiliitto kannattaa varautumisen kehittämistä ja suunnitelmallisuutta. On kuitenkin tärkeää, ettei se johda ylimitoitettuihin kustannuksiin esimerkiksi pienemmille laitoksille tai yksiköille.

Omakotiliitto ehdottaa tarkennettavaksi, että varautumisen laajuus suhteutettaisiin laitoksen kokoon ja asiakaskuntaan. Varautumissuunnitelmasta on myös tärkeä viestiä asiakkaille ja järjestää esimerkiksi keskustelutilaisuuksia hyödyntäen kolmannen sektorin toimijoita, kuten paikallisia omakotiyhdistyksiä. Yhdistykset tavoittavat oman toimialueensa asukkaita tehokkaasti ja voivat näin tukea yhteiskuntaa kokonaisvaltaisessa varautumisessa. Omakotiliitto ehdottaa, että lisätään mahdollisuus hyödyntää kolmannen sektorin toimijoita ja varataan tähän riittävät resurssit.

5 § Vesihuoltolaitoksen toiminta palveluiden turvaamiseksi

Omakotiliitto pitää tärkeänä palveluiden turvaamista, mutta toteaa samalla, että velvoitteet saattavat nostaa kustannuksia. Omakotiliitto ehdottaa kustannusvaikutusten arviointia eri asiakasryhmien näkökulmista. Jos velvoitteet aiheuttavat kohtuutonta rasitusta, tätä tulisi tukea taloudellisesti.

6 § Vesihuollon poikkeamasta ilmoittaminen

Omakotiliitto pitää hyvänä, että kriittiset asiakkaat huomioidaan ja toteaa, että myös haja-asutusalueiden asukkaiden haavoittuvuus tulisi ottaa huomioon. Omakotiliitto ehdottaa kohtaan lisättäväksi maininnan, että poikkeamista ja tilapäisistä muista järjestelyistä ilmoitetaan myös alueilla, joissa ei ole vaihtoehtoja vesihuoltoon sekä kerrotaan toimintatavoista näillä alueilla häiriötilanteissa. Lisäksi poikkeamista tulee ilmoittaa viipymättä.

7 § Asiakkaalle toimitettavat tiedot

Omakotiliitto pitää pykälän sisältöä lähtökohtaisesti hyvänä. On tärkeää, että tiedot toimitetaan asiakkaille automaattisesti ilman erillistä pyyntöä. Asiakkaille on hyödyllistä saada tiedot veden kulutuksen ja hintojen lisäksi myös vertailutietoa muihin asiakkaisiin. Tämä parantaa läpinäkyvyyttä ja mahdollisuutta kulutuksen seurantaan. Tämän lisäksi asiakkaille tulee antaa tietoa ja neuvoja toimenpiteistä, miten voi vaikuttaa omaan vedenkulutukseensa, pyrkiä kohtuullisuuteen välttämällä ylikulutusta. Toisaalta on hyvä huomioida, että jos vedenkulutus on kausiluonteista, esimerkiksi vapaa-ajan asunnolla, vertailutiedot eivät välttämättä ole vertailukelpoisia, ellei käytetä satunnaisen vedenkäyttäjän kulutustietoja. Omakotiliitto ehdottaa, että olisi mahdollista valita profiiliksi esimerkiksi vapaa-ajan asukas, jolloin vertailu ja raportit mukautuisivat käyttäjän kulutusprofiiliin.

Tiedotuksessa on tärkeä tuoda esille eri hintaryhmät, esimerkiksi perusmaksu, sen määräytyminen, osuus kokonaiskustannuksista ja tietoa kotitaloudelle mahdollisuuksista vaikuttaa kustannuksiinsa.

Pykälässä ei ole määritelty miten tiedot toimitetaan asiakkaille. Kun tunnistetaan yhteiskunnassa meneillään oleva vahva digitaalisten palveluiden kehityssuunta, Omakotiliitto tuo esille ja pitää tärkeänä, että tieto on saavutettavaa ja ymmärrettävää erilaisille asiakasryhmille. Esimerkkeinä mainittakoon digitaalisesti heikommassa asemassa oleville (osaamisvaje käyttää digitaalisia palveluita tai heikot verkkoyhteydet esimerkiksi haja-alueilla), iäkkäämmät ihmiset tai henkilöt, joiden suomen kielen taito ei ole vahva. Tällöin tiedon on oltava erittäin selkeää kielenkäyttöä ja visuaalisesti helposti luettavaa.

Kohta 5) linkki verkkosivuille, jossa tiedotetaan vedenkäyttäjiä, on hyvä muttei riittävä lisäys, esimerkiksi tilanteissa, joissa asiakkaalla ei ole verkkoyhteyttä tai kykyä sen käyttämiseen. Tämän lisäksi tulisi olla esimerkiksi mahdollisuus puhelimitse olla yhteydessä ja saada lisätietoja, ja/tai mahdollisuus saada paperimuotoisena pyydettyä.

8 § Tietojen välittäminen talousveden loppukäyttäjälle

Omakotiliitto kannattaa kirjausta, mutta huomauttaa että asiakkaan valitseman toimitustavan ei tule nostaa kustannuksia. Jos asiakas esimerkiksi valitsee toimitustavaksi paperilla, se ei saa aiheuttaa lisäkustannuksia asiakkaalle.

9 § Vesihuoltolaitoksen toimintakertomuksessa kuvattavat tunnusluvut

Toimintakertomuksesta on hyvä viestiä myös asiakkaille selkeästi ja läpinäkyvästi.

10 § Vesihuollon tietojärjestelmään toimitettavat tiedot

Tietojärjestelmien osalta vesihuollossa on huolehdittava erittäin hyvästä tietoturvallisuudesta, ja asiakkaiden yksityisyyden suojasta. Myös varautumisnäkökulma on tärkeä ottaa huomioon. Omakotiliitto esittää, että myös pientalo- ja vapaa-ajan asukkaiden näkökulmat huomioidaan raportoinnissa ja tiedonkeruussa.

Liitteet 1, 2 ja 3

-

Muu palaute asetusluonnokseen

Suomen Omakotiliitto ry kiittää mahdollisuudesta lausua luonnoksesta valtioneuvoston asetukseksi vesihuollosta.

Omakotiliitto on valtakunnallinen, sitoutumaton ja yleishyödyllinen kansalaisjärjestö, joka edustaa pientalo- ja vapaa-ajanasukkaita ja omistajia Suomessa. Liitossa on yhteensä jäseniä lähes 70 000 (kotitaloutta) noin 230 paikallisessa jäsenyhdistyksessä eri puolella Suomea. Tarjoamme jäsenillemme neuvontaa ja ajankohtaista tietoa asumiseen liittyvistä kysymyksistä, kuten rakentamisesta, energia-asioista sekä lakineuvontaa. Suomessa on lähes 1,2 miljoonaa omakotitaloa ja noin 0,5 miljoonaa vapaa-ajan asuntoa.

Jatkamme mielellämme yhteistyötä tässä asiassa.

Kunnioittavasti

Suomen Omakotiliitto ry

Marju Silander

toiminnanjohtaja

Jukka Malila

puheenjohtaja

Silander Marju
Suomen Omakotiliitto ry